

Downloaded via the EU tax law app / web

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

30. aprill 2014(*)

Finantstehingute maksu ühine süsteem – Otsus, millega ELTL artikli 329 lõike 1 alusel antakse luba tõhustatud koostööks – Otsus 2013/52/EL – Tühistamishagi seoses ELTL artiklite 327 ja 332 ning rahvusvahelise tavaõiguse rikkumisega

Kohtuasjas C-209/13,

mille ese on ELTL artikli 263 alusel 18. aprillil 2013 esitatud tühistamishagi,

Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, esindajad: E. Jenkinson ja S. Behzadi Spencer, keda abistasid M. Hoskins ja P. Baker, QC, ning *barrister* V. Wakefield,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: A.-M. Colaert ning F. Florindo Gijón ja A. de Gregorio Merino,

kostja,

keda toetab:

Belgia Kuningriik, esindajad: J.-C. Halleux ja M. Jacobs,

Saksamaa Liitvabariik, esindajad: T. Henze, J. Möller ja K. Petersen,

Prantsuse Vabariik, esindajad: D. Colas ja J.-S. Pilczer,

Austria Vabariik, esindaja: C. Pesendorfer,

Portugali Vabariik, esindajad: L. Inez Fernandes, J. Menezes Leitão ja A. Cunha,

Euroopa Parlament, esindajad: A. Neergaard ja R. van de Westelaken, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

Euroopa Komisjon, esindajad: R. Lyal, B. Smulders ja W. Mölls, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

menetlusse astujad,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta, Euroopa Kohtu asepresident K. Lenaerts (ettekandja), kohtunikud J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis ja J.-C. Bonichot,

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik palub oma hagiavalduses Euroopa Kohtul tühistada nõukogu 22. jaanuari 2013. aasta otsus 2013/52/EL, millega antakse luba teha tõhustatud koostööd finantstehingute maksu valdkonnas (ELT L 22, lk 11; edaspidi „vaidlustatud otsus“).

Vaidluse taust

2 Euroopa Komisjon tegi 28. septembril 2011 nõukogu direktiivi ettepaneku KOM(2011) 594 (lõplik), milles käsitletakse finantstehingute maksu ühist süsteemi ja millega muudetakse direktiivi 2008/7/EÜ (edaspidi „2011. aasta ettepanek“).

3 2011. aasta ettepaneku artikli 1 „Reguleerimisese ja ala” lõige 2 sätestas:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõigi finantstehingute suhtes tingimusel, et vähemalt üks tehingu osapool asub liikmesriigis ja et liikmesriigi territooriumil asuv finantstehingus osalev finantseerimisasutus tegutseb kas enda arvel või teise isiku arvel või enda nimel või tehingu osapoole nimel”.

4 Nimetatud ettepaneku artikkel 3 „Asukoht” sätestas lõikes 1:

„Käesoleva direktiivi kohaldamisel käsitatakse finantseerimisasutust liikmesriigi territooriumil asuvana, kui üks järgmistest tingimustest on täidetud:

[...]

e) ta on enda või teise isiku arvel või tehingu osapoole nimel tegutsev osapool finantstehingus, millesse on kaasatud punktide a, b, c või d kohaselt kõnealuses liikmesriigis asuv teine finantseerimisasutus või kõnealuses liikmesriigis asuv osapool, kes ei ole finantseerimisasutus.”

5 Pärast Euroopa Liidu Nõukogus peetud kolme koosolekut, mis toimusid 22. ja 29. juunil ning 10. juulil 2012, sai selgeks, et ühise finantstehingute maksu (edaspidi „FTM”) süsteem ei saa lähimas tulevikus nõukogus ühehäälselt heakskiitu ning seetõttu ei ole võimalik mõistliku aja jooksul saavutada eesmärki, et selline süsteem võetaks vastu kogu Euroopa Liidus.

6 Neil asjaoludel teatasid 11 liikmesriiki ajavahemikus 28. septembrist kuni 23. oktoobrini 2012 komisjonile, et nad soovivad hakata omavahel tegema FTM-i valdkonnas tõhustatud koostööd.

7 Nõukogu võttis 22. jaanuaril 2013 komisjoni ettepaneku põhjal vastu vaidlustatud otsuse.

8 Kõnealuse otsuse põhjendus 6 on sõnastatud järgmiselt:

„[...] esitasid 11 liikmesriiki, nimelt Belgia, Saksamaa, Eesti, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa,

Itaalia, Austria, Portugal, Sloveenia ja Slovakkia komisjonile taotluse, milles märgiti, et nad soovivad hakata omavahel tegema finantstehingute maksustamise valdkonnas tõhustatud koostööd. Kõnealused liikmesriigid taotlesid, et tõhustatud koostöö ulatus ja eesmärgid põhineksid komisjoni poolt 28. septembril 2011 esitatud direktiivi ettepanekul. Viidati ka eelkõige vajadusele hoida ära maksudest kõrvalehoidumist, konkurentsimoonutusi ja tegevuse üleviimist teise jurisdiktsiooni alla.”

9 Vaidlustatud otsus sisaldab kahte artiklit. Selle artikkel 1 lubab käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis viidatud 11 liikmesriigil (edaspidi „osalevad liikmesriigid”) seada sisse omavaheline tõhustatud koostöö finantstehingute maksu ühise süsteemi loomise valdkonnas, kohaldades asjakohaseid aluslepingute sätteid. Selle otsuse artikkel 2 sätestab, et otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

10 Komisjon tegi 14. veebruaril 2013 ettepaneku võtta vastu nõukogu direktiiv, millega rakendatakse tõhustatud koostööd finantstehingute maksu valdkonnas (edaspidi „2013. aasta ettepanek”).

11 2013. aasta ettepaneku artikli 3 „Reguleerimisala” lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõigi finantstehingute suhtes tingimusel, et vähemalt üks tehingu osapool asub osaleva liikmesriigi territooriumil ja et osaleva liikmesriigi territooriumil asuv finantstehingus osalev finantseerimisasutus tegutseb kas enda arvel või teise isiku arvel või enda nimel või tehingu osapoole nimel.”

12 Ettepaneku artikkel 4 „Asukoht” sätestab lõigetes 1 ja 2:

„1. Käesoleva direktiivi kohaldamisel käsitatakse finantseerimisasutust osaleva liikmesriigi territooriumil asuvana, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

[...]

g) ta on enda või teise isiku arvel või tehingu osapoole nimel tegutsev osapool finantstehingus, mis hõlmab struktureeritud toodet või direktiivi 2004/39/EÜ I lisa C jaos osutatud finantsinstrumente, mis on emiteeritud kõnealuse liikmesriigi territooriumil, v.a kõneluse jao punktides 4 kuni 10 osutatud instrumendid, millega ei kaubelda organiseeritud platvormil.

2. Isikut, kes ei ole finantseerimisasutus, käsitatakse osaleva liikmesriigi territooriumil asuvana, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

[...]

c) ta on osapool finantstehingus, mis hõlmab struktureeritud toodet või direktiivi 2004/39/EÜ I lisa C jaos osutatud kõnealuses liikmesriigis emiteeritud mis tahes finantsinstrumenti, v.a kõnealuse jao punktides 4 kuni 10 osutatud instrumendid, millega ei kaubelda organiseeritud platvormil.”

Poolte nõuded ja menetlus Euroopa Kohtus

13 Ühendkuningriik palub Euroopa Kohtul tühistada vaidlustatud otsus ja mõista kohtukulud välja nõukogult.

14 Nõukogu palub Euroopa Kohtul jätta hagi rahuldamata ja mõista kohtukulud välja Ühendkuningriigilt.

15 Belgia Kuningriik, Saksamaa Liitvabariik, Prantsuse Vabariik, Austria Vabariik, Portugali Vabariik, Euroopa Parlament ja komisjon said loa astuda menetlusse nõukogu nõuete toetuseks.

Hagi

16 Mõõndes, et tema hagi, mis on esitatud kaitsemeetmena, võib pidada ennatlikuks, esitab Ühendkuningriik siiski selle põhjendamiseks kaks väidet. Esimese väite kohaselt on rikutud ELTL artiklit 327 ja rahvusvahelist tavaõigust, kuna vaidlustatud otsus lubab kehtestada FTM?i, mis avaldab mõju riigi territooriumist väljapoole. Teine väide, mis on esitatud teise võimalusena, viitab ELTL artikli 332 rikkumisele, kuna see otsus lubab kehtestada FTM?i, mis tekitab kulusid ka neile liikmesriikidele, kes ei osale tõhustatud koostöös (edaspidi „mitteosalevad liikmesriigid”).

Poolte argumendid

17 Esimene väide on jaotatud kaheks osaks, mis puudutavad vastavalt ELTL artikli 327 ja rahvusvahelise tavaõiguse rikkumist.

18 Ühendkuningriik leiab selle väite esimeses osas, et kuna vaidlustatud otsus lubab kehtestada sellise FTM?i, mis avaldab mõju 2011. aasta ettepaneku artikli 3 lõike 1 punktis e välja toodud „vastaspoole põhimõtte” ja 2013. aasta ettepaneku artikli 4 lõike 1 punktis g ja lõike 2 punktis c välja toodud „emiteerija põhimõtte” tõttu riigi territooriumist väljapoole, siis rikub vaidlustatud otsus ELTL artiklit 327.

19 Nimetatud otsus võimaldas kehtestada kahe eespool märgitud maksustamispõhimõtte tõttu FTM?i, mida kohaldatakse mitteosaleva liikmesriigi territooriumil asuvatele asutustele ja isikutele või seal toimuvatele tehingutele ning see kahjustab nende pädevust ja õigusi.

20 Ühendkuningriik leiab esimese väite teise osa raames, et rahvusvaheline tavaõigus lubab õigusnorme, mis avaldavad mõju riigi territooriumilt väljapoole, üksnes tingimusel, et kõnealuste asjaolude või subjektide ja riigi vahel, mis kasutab nende suhtes oma pädevust, oleks piisavalt lähedane seos, mis õigustaks sekkumist teise riigi suveräänsesse pädevusse.

21 Antud juhul ei õigusta kehtestatava FTM?i riigi territooriumilt väljapoole ulatuvat mõju, mis tuleneb „vastaspoole põhimõttest” ja „emiteerija põhimõttest”, ükski rahvusvahelise õigusega lubatud maksustamispädevust käsitlev norm.

22 Teises väites leiab Ühendkuningriik, et kuigi FTM?i valdkonnas tõhustatud koostöö rakendamisest tulenevaid kulusid saab ELTL artikli 332 alusel põhimõtteliselt katta üksnes osalevate liikmesriikide vahenditest, tekitab koostöö rakendamine kulusid ka mitteosalevatele riikidele, kuna kohaldamisele kuulub nõukogu 16. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/24/EL vastastikuse abi kohta maksude, maksete ja teiste meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel (ELT L 84, lk 1) ja nõukogu 15. veebruari 2011. aasta direktiiv 2011/16/EL maksustamisalase halduskoostöö kohta ja direktiivi 77/799/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 64, lk 1).

23 Nimelt ei luba need kaks direktiivi mitteosalevatel liikmesriikidel nõuda tagasi halduskoostöö valdkonnas vastastikuse abi kulusid, mis on seotud nende direktiivide kohaldamisega kehtestatavale FTM?ile.

24 Ühendkuningriik lisab, et mõiste „tõhustatud koostöö rakendamisest tulenevad kulud” ELTL artikli 332 tähenduses hõlmab kulusid, mis on seotud abitaotlustega või koostööga, mis põhinevad FTM?i valdkonnas tõhustatud koostöö elluviimiseks vastu võetud siseriiklikel õigusnormidel.

25 Nõukogu, Euroopa Parlament ja komisjon ning kõik menetlusse astunud liikmesriigid, välja

arvatud Saksamaa Liitvabariik, on otseselt või kaudselt nõus, et hagi ja selle põhjendamiseks esitatud väited on vastuvõetavad. Samas on nad seisukohal, et väited ise ei ole põhjendatud.

26 Mis puudutab esimest väidet, siis leiavad nimetatud menetlusosalised sisuliselt seda, et maksustamispõhimõtted, mille Ühendkuningriik selle väite raames vaidlustas, kujutavad endast antud hetkel veel vastu võtmata õigusakti puhtalt hüpoteetilisi komponente. Seega, nimetatud liikmesriigi argumendid, mis põhinevad kehtestatava FTM?i väidetaval mõjul riigi territooriumist väljapoole, on ennatlikud ja spekulatiivsed. Järelikult ei saa neile argumentidele käesoleva hagi kontekstis tugineda.

27 Teise väite osas leiavad samad menetlusosalised sisuliselt seda, et see tekitab enneaegse debati selle üle, mis viisil Euroopa Liidu seadusandja lahendab vaidlustatud otsusega lubatud tõhustatud koostöö rakendamisest tulenevate kulude kandmise küsimuse. Lisaks ei reguleeri see otsus kehtestatava FTM?i kohaldamise huvides vastastikuse abi küsimusi.

28 Nõukogu, Austria Vabariik, Portugali Vabariik ja komisjon lisavad, et hagi teine väide põhineb ELTL artikli 332 vääral tõlgendamisel. Nimelt käsitleb see artikkel üksnes liidu eelarvevahenditest kaetavaid tegevuskulusid, mis on seotud tõhustatud koostöö kehtestavate õigusaktidega, ja mitte kulusid, mille vaidlustas Ühendkuningriik ja mis võivad liikmesriikidele tekkida direktiivide 2010/24 ja 2011/16 alusel.

29 Saksamaa Liitvabariik, tuginedes käesoleva kohtuotsuse punktides 26 ja 27 välja toodud argumentidega analoogsetele argumentidele, leiab, et hagi on vastuvõetamatu, isegi ilmselgelt vastuvõetamatu, kuna rikutud on Euroopa Liidu Kohtu kodukorra artikli 120 punkti c tingimust, võttes arvesse, et väidetel, mille Ühendkuningriik oma hagi põhjendamiseks esitas, ei ole mingit seost vaidlustatud otsuse esemega. Teise võimalusena palub Saksamaa Liitvabariik jätta hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata.

Euroopa Kohtu hinnang

30 Kõigepealt, mis puudutab käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis mainitud vastuvõetamatuse väidet, siis tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu kodukorra artikli 120 punkti c ja seda käsitleva kohtupraktika kohaselt tuleb hagiavalduses märkida hagi ese ning lühiülevaade väidetest. Nimetatud andmed peavad olema piisavalt selged ja täpsed, et võimaldada kostjal kaitset ette valmistada ning Euroopa Kohtul kontrolli teostada. Sellest tuleneb, et põhilised faktilised ja õiguslikud asjaolud, millele hagiavaldus toetub, peavad ilmnema ühtselt ja arusaadavalt hagiavalduse tekstist endast ning nõuded peavad olema esitatud üheselt mõistetavalt, et vältida seda, et Euroopa Kohus otsustab *ultra petita* või jätab mõne väite kohta seisukoha võtmata (kohtuotsused komisjon vs. Hispaania, C?360/11, EU:C:2013:17, punkt 26, ja komisjon vs. Tšehhi Vabariik, C?545/10, EU:C:2013:509, punkt 108).

31 Tuleb tõdeda, et antud juhul vastab hagiavaldus selguse ja täpsuse nõuetele. See võimaldas nõukogul ja tema nõuete toetuseks menetlusse astunud liikmesriikidel valmistada ette Ühendkuningriigi esitatud väidete kohta oma argumendid ja võimaldab Euroopa Kohtul teostada vaidlustatud otsuse üle kohtulikku kontrolli.

32 Järelikult tuleb vastuvõetamatuse vastuväide tagasi lükata.

33 Teiseks tuleb rõhutada, et nõukogu otsuse peale – nagu seda on vaidlustatud otsus, mille eesmärk on lubada ELTL artikli 329 alusel tõhustatud koostööd – esitatud tühistamishagi raames puudutab Euroopa Kohtu kontroll küsimust, kas see otsus on sellisena kehtiv, arvestades eelkõige ELL artikli 20 ja ELTL artiklite 326 ja 334 sätteid, mis määratlevad nii sisulised tingimused kui ka sellise loa andmisega seotud protseduurilised tingimused.

34 Seda kontrolli ei tohiks segamini ajada kontrolliga, mida võib teostada hilisema tühistamishagi raames õigusakti osas, mis on vastu võetud lubatud tõhustatud koostöö rakendamiseks.

35 Käesoleva hagi puhul on selle esimese väite eesmärk vaidlustada mõju, mida teatavad maksustamispõhimõtted võivad kehtestatava FTM?i raames avaldada mitteosaleva liikmesriigi territooriumil asuvatele asutustele ja isikutele või seal toimuvatele tehingutele.

36 Seega tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsus lubab üheteistkümnel liikmesriigil seada sisse omavaheline tõhustatud koostöö finantstehingute maksu ühise süsteemi loomise valdkonnas, järgides asjakohaseid aluslepingute sätteid. Ühendkuningriigi vaidlustatud maksustamispõhimõtted seevastu ei moodusta mingil moel osa nimetatud otsusest. Ühest küljest vastab „vastaspoole põhimõtte” nimetatud otsuse põhjenduses 6 viidatud 2011. aasta ettepaneku ühele komponendile. Teisest küljest lisati „emiteerija põhimõtte” esmakordselt 2013. aasta ettepanekusse.

37 Mis puudutab hagi teist väidet, millega Ühendkuningriik leiab sisuliselt seda, et tulenevalt vastastikuse abistamise ja halduskoostöö kohustustest, mis on seotud direktiivide 2010/24 ja 2011/16 kohaldamisega nimetatud maksule, tekitab kehtestatav FTM kulusid ka mitteosalevatele riikidele, mis on Ühendkuningriigi arvates vastuolus ELTL artikliga 332, siis tuleb märkida, et vaidlustatud otsus ei sisalda selle otsusega lubatud tõhustatud koostöö rakendamisest tulenevate kulude küsimuse kohta ühtki sätet.

38 Lisaks, olenemata küsimusest, kas mõiste „tõhustatud koostöö rakendamisest tulenevad kulud” ELTL artikli 332 tähenduses hõlmab vastastikuse abistamise ja halduskoostööga seotud kulusid, millele viitab Ühendkuningriik oma teise väite raames, või mitte, on selge, et küsimust kehtestatava FTM?i võimalikust mõjust mitteosalevate liikmesriikide halduskuludele ei saa analüüsida enne, kui selle maksuga seotud maksustamispõhimõtteid ei ole vaidlustatud otsusega lubatud tõhustatud koostöö rakendamise raames lõplikult kehtestatud.

39 See sõltub „vastaspoole põhimõtte” ja „emiteerija põhimõtte” vastuvõtmisest, mis samas ei ole osa vaidlustatud otsusest, nagu on märgitud ka käesoleva kohtuotsuse punktis 36.

40 Eelnevatest kaalutlustest lähtudes tuleb kaks väidet, mille Ühendkuningriik oma hagi põhjendamiseks esitas, tagasi lükata ning jätta hagi rahuldamata.

Kohtukulud

41 Kodukorra artikli 138 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna nõukogu on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Ühendkuningriik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud mõista välja Ühendkuningriigilt. Kodukorra artikli 140 lõike 1 alusel kannavad menetlusse astunud liikmesriigid ja institutsioonid ise oma kohtukulud, mistõttu kannavad Belgia Kuningriik, Saksamaa Liitvabariik, Prantsuse Vabariik, Austria Vabariik, Portugali Vabariik, Euroopa Parlament ja komisjon ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Jätta hagi rahuldamata.**
2. **Mõista kohtukulud välja Suurbritannia ja Põhja-iri Ühendkuningriigilt.**
3. **Jätta Belgia Kuningriigi, Saksamaa Liitvabariigi, Prantsuse Vabariigi, Austria Vabariigi, Portugali Vabariigi, Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni kohtukulud nende endi kanda.**

Allkirjad

* Kohtumenetluse keel: inglise.